

NØTTEKRÅKA

Kommuneplanens arealdel – Bærums viktigste plan

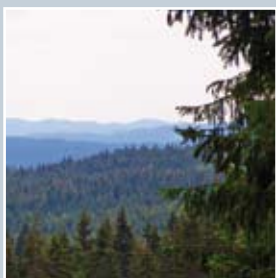
Les også om:

**Kommuneplanens
arealdel**

side 3

**Markaloven
i havn!**

side 7

**NiBs miljøvernpris-
vinner 2008**

side 10

**Naturmangfold-
loven**

side 11

**Vellykket kultur-
minnearrangement**

side 13

To viktige lover for naturvernet på plass i 2009

Vi naturvernere har grunn til å være fornøyde med to lover som Stortinget har vedtatt i år. Den ene er "Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner" – den såkalte markaloven. Den andre er naturmangfoldloven som erstatter naturvernloven.

Markaloven

Ikke alle syntes det var nødvendig med en markalov. En av dem var Bærum kommune. De mente at kommunen forvalter marka godt nok uten en særlov. Kommunen ville også endre markagrensen i Bærum. Hensikten var å legge den nye grensen inn i kommende kommuneplans arealdel. Det var snakk om til dels betydelige innskrenkninger av Marka i noen av dens randsoner. Dette prøvde de seg på til tross for at Kongen i statsråd hadde vedtatt rikspolitiske retningslinjer om midlertidig markagrense inntil lov om Marka skulle tre i kraft.

Markaloven med eksisterende markagrense ble vedtatt, men lovens § 2 åpner for at grensen kan justeres. Bærum kommune har allerede sendt en anmodning til Miljøverndepartementet om å få markagrensen justert slik at den reviderte grensen kan overføres til kommuneplanens arealdel.

Naturmangfoldloven

Tapet av arter innen flora og fauna er både globalt og nasjonalt så stort at det kan betegnes som svært bekymringsfullt. Det var derfor på høy tid at Norge fikk en naturmangfoldlov slik at man i det minste har et lovverk å forholde seg til i kampen for å snu den skremmende utviklingen.

Kommuneplanens arealdel

Arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel i Bærum har pågått siden 2007, og den ventes ikke å bli sluttbehandlet av kommunestyret før en gang ut på nyåret 2010. Den lange prosessen skyldes bl. a. at det for kommuneplaner og kommunedelplaner er innført et krav om at det først skal utarbeides og vedtas et planprogram.

Kommuneplanens arealdel er en juridisk bindende arealdisponeringsplan som bestemmer hvor det kan bygges boliger, hvilke områder som er avsatt til næring, idrett, offentlige institusjoner, samferdsel og gravlunder og sist, men ikke minst, hvilke områder som fortsatt skal få være grønne.

Naturvernforbundet i Bærum har brukt og bruker mye av sin tid på kommuneplanens arealdel. Les NiBs innspill og høringsuttalelse til kommuneplanens arealdel på vår hjemmeside under Aktuelle saker i NiB

Finn Otto Kvillum
Leder

NØTTEKRÅKA

Har du forslag til stoff?

Ta kontakt med:
Björg Petra Brekke, tlf. 958 94 358
E-post: bpbr@online.no

Utgitt av:

Naturvernforbundet i Bærum (NiB)
Postboks 252, 1319 Bekkestua

Bankgiro: 1627 11 34243

Ansvarlig redaktør: Finn Otto Kvillum
Redaksjonsmedarbeider: Björg Petra Brekke
Utforming: David Keeping
Trykk: Haslum Grafisk AS

VIKTIG - våre hjemmesider:

www.baerumsnatur.no

Husk at vi legger ut fortløpende informasjon om aktuelle saker på våre nettsider. Her finner du også opplysninger om arrangementer i vår regi.

Kommuneplanens arealdel – Bærums viktigste plan

Av Finn Otto Kvillum

Det vedtatte *planprogrammet* som ligger til grunn for kommuneplanens areal 2008–2020 har sider som Naturvernforbundet i Bærum bifaller. Det slår fast at Bærum skal ivaretas som en overveiende grønn og landlig kommune og som en konsekvens av dette skal det være en dempet boligvekst i perioden. Videre skal en del landbruksområder som tidligere er blitt avsatt til boligområder eller andre formål, tilbakeføres til landbruk (LNF).

I forhold til tidligere kommuneplaner viser planen for perioden 2008–2020 en erkjennelse av at det er på tide å få bevart mest mulig av Bærums gjenværende, rikholdige og flotte natur og kulturlandskaper.

Men vi skal være klar over at planprogrammets vedtak om en grønn og landlig kommune ble gjort med et knappest mulig flertall i formannskapet. Ved neste rullering med et nytt kommunestyre kan i verste fall den ”grønnere” linjen forlates.

En stor utfordring

Vi er usikre når det gjelder realitetene i det som betegnes som en dempet boligvekst. Målet om 300 boliger pr. år utenom Fornebu betyr en befolkningsvekst på ca. 8500 i perioden andre steder i kommunen. Med Fornebu ventes det å bo 129 000 i Bærum i 2020. Da skal det bli en stor

utfordring for de folkevalgte å bevare Bærum så grønn som planprogrammet tilsier. Dette begrunner vi med følgende:

- Kommunen vil trenge plass til sosial og teknisk infrastruktur som følge av økt befolkning og nye velferdslover (eksempelvis innen eldreomsorgen) samt

krav fra lokalbefolkningen om anlegg for diverse fritidsaktiviteter. Vi vet at naturområder og landbruksområder da står laglig til ”for hugg”.

- En rekke innspill til kommuneplanens arealdel samt tidligere innspill som er overført fra nåværende kommuneplans arealdel kan tyde på at det likevel ikke er satt sluttstrek for en bit-for-bit nedbygging av Bærums grønne arealer.

NB! Det arbeides med en verneplan for Tanumplataet og Hornimarka slik at i hvert fall denne delen av Bærum vil beholde mesteparten av sitt grønne og landlige preg. Dette skal kommunen ha ros for!

Synliggjøring av mulig nedbygging

For å begrunne det vi særlig påpeker i andre kulepunkt ovenfor, viser vi en del eksempler i form av bilder fra områder som kan bli nedbygget og et par bilder som går motsatt vei. *Vi gjør oppmerksom på at eksemplene er hentet fra kommuneplanens høringsdokument og at det er kommunestyret som i siste omgang skal ta stilling til Rådmannens vurderinger og anbefalinger.*

Eksempler på mulig nedbygging av dyrket mark

Gårdene Skui søndre og Kveise

Dette jordet til Skui søndre og et noe større jorde på andre siden av grøntdraget tilhørende Kveise ligger inne som et boligområde i Rådmannens forslag til kommuneplankart.

Bryn gård

Rådmannen anbefaler at en utvidelse av kirkegården til Bryn kirke legges til dette jordet.

Smiejordet på Fossum

Planen om konvertering av Fossum Bruks område til boligområde og Fossum Idrettsforenings forslag om utvidelse av sitt idrettsanlegg kan bety at Smiejordet forsvinner. Rådmannen ender opp med å anbefale konverteringen.

Gjønnes gård

Denne delen av Gjønnesjordet er avsatt til boligområde. Rådmannen anbefaler at boligprosjektet settes på vent til slutten av planperioden av hensyn til den store veksten i boligbyggingen de neste 10–15 årene.

Søndre Berger gård

Her ved det nye Økrikrysset forslås oppført en næringspark på dyrket mark. Anbefales ikke av Rådmannen.

Store Stabekk gård

Familien utenom driverne har fremmet forslag om boliger på gårdens jorder, men Rådmannen anbefaler ikke omdisponering nå. Ved neste rullering mener Rådmannen at jordet ved jernbanen (se bildet) bør vurderes utnyttet til sosial infrastruktur med en mindre andel til boligbygging.

Øverland Vestre

Den delen av jordet på den andre siden av Øverlandselva som ikke er dyrket i år, opprettholdes avsatt til offentlig institusjon og barnehage. Det vil medføre at dette historiske kultur- og jordbrukslandskapet vil miste sitt landlige preg. Området inngår i Bærums kulturvernplan.

Avløs gård

Rådmannen anbefaler ikke utbygging av boliger og næringsvirksomhet på dette jordet, men at det tilbakeføres til landbruk (LNF). Dog er østre delen av eiendommen vurdert som sted for ny brannstasjon og Rådmannen anbefaler derfor å avvente tilbakeføringen til LNF. En reduksjon av jordets størrelse kan bety begynnelsen på slutten for jordet som dyrket mark.

Hjørnetomt Johs. Haugeruds vei/Ny Lommedalsvei

Dette tidligere dyrkede jordet er avsatt til boliger, men søkes omgjort til næring. Rådmannen anbefaler omgjøringen, men sier den bør begrenses for å ivareta kulturlandskapet og gjenværende landbruksdrift. Dette høres noe selvmotsigende ut. En snipp av det dyrkede Løkenjordet sees til høyre i bildet.

Eksempler på mulig tilbakeføring til landbruksområder (LNF)

Øverland Vestre syd for Nordhaug gård

På ca. 50 mål av dette jordet skulle det bygges et ridesenter. Rådmannen foreslår at jorda fortsatt skal dyrkes her.

Larshavna

Denne idylliske havnehagen har ligget inne som et fremtidig boligområde i mange år, men er nå foreslått tilbakeført til sitt nåværende formål.

Eksempler på mulig nedbygging av grøntområder

Skogkledd kulle

Solhaugveien Borettslag vil ha leke- og friareal, næring og boliger på kollen i bakgrunnen. Hva blir det da igjen av denne hundremeterskogen? Eiendommen er allerede avsatt til boligformål og Rådmannen kommenterer at det må søkes ny vurdering av arealbruken ved å fremme forslag til ny reguleringsplan. "Hestejordet" i forgrunnen.

Solvikbukta

Solvik Båtforening vurderer å utvide sin båthavn som vil medføre mudring og spunting innerst i bukta. Det er et rikt fugleliv her og ålegras (som bildet viser) som skaper gode oppvekstvilkår for sjørret. Rådmannen hevder at en utvidelse ikke er i konflikt med den arealkategorien som kommuneplanen viser. Ålegras er blitt en sjelden naturtype langs Bærums kyst.

Grevegården

Grevegården, som ligger langs Gml. Drammensvei mellom Stabekk og Høvik, er avsatt til boligområde. Det synes usikkert om en varslet reguleringsplan for kulturminnet Gml. Drammensvei vil kunne forhindre en nedbygging av det meste av hagen.

Tvetermyra

Tvetermyra var tidligere viet landbruk, men er nå helt gjengrodd og foreslått som nytt boligområde. Vi har tidligere foreslått at kommunen kjøper og opparbeider Tvetermyra som et område for uorganisert idrett for å spare den delen av Gjønnnes som er avsatt til slike formål.

Fotos: Terje Jacobsen og NiB

MARKALOVEN ENDELIG I HAVN!

Av Jens Bugge

I månedsskiftet april-mai 2009 ble markaloven – ”Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner” – vedtatt av våre lovgivere, og fra 1. september 2009 er loven blitt satt i kraft. Lovforslaget skapte debatt og motstand, men i Stortinget stemte til slutt alle partiene unntatt Frp for loven. En del endringsforslag var blitt fremmet av ulike partikonstellasjoner, men ble forkastet. Vi markavenner kan glede oss!

Litt historikk

Lovsaken har en lang forhistorie. Allerede tidlig etter krigen ble det fra friluftslivs- og naturvernorganisasjonene i Oslo-området tatt til orde for å få lovfestet et vern for Marka. Statens Friluftsråd og Oslo og Omland Friluftsråd tok i 1960-årene flere slike initiativer.

I 1976 ble et utkast til ”Flerbruksplan for Os-lomarka” fremlagt av Miljøverndepartementet (nyopprettet i 1972) og nå med Gro Harlem Brundtland som statsråd. Det møtte motstand, særlig fra skogbrukssiden. I 1980 fant likevel Regjeringen å kunne fremme forslag om en markalov der skogbruket var holdt utenfor. Dette lovforslaget hadde langt på vei

det samme innhold som den loven vi nå har fått. Men etter regjeringsskiftet høsten 1981 ble lovproposisjonen trukket tilbake. Siden har saken stort sett ligget død, inntil regjeringspartiene i Soria Moria-erklæringen lovte oss en vernelov for Marka. Det tok bare tid å få den i stand...

Hva er egentlig Marka?

Lovteksten regner opp alle våre velkjente friluftsmarker, fra vest mot øst og syd – Kjekstadmarka, Vardåsmarka, Vestmarka, Krokskogen, Bærumsmarka, Nordmarka, Lillomarka, Romeriksåsene, Gjelleråsmarka, Østmarka og Sørmarka. Områdene ligger i 19 kommuner og 5 fylker med et areal på til sammen ca. 1.700.000 dekar, fordelt på ca. 2000 eiendommer. De største er Løvenskiold-Vækerø på 430.000 dekar og Oslo kommuneskoger på 170.000 dekar. Vel 70 % av arealet er i privat eie, resten kommuneskoger og allmenninger. Mer enn 1500 boliger og 3000 hytter/fritidshus skal finnes innenfor markagrensen – de fleste boligene ligger i Maridalen og Sørkedalen.

Markagrensen

Lovgiverne valgte å fastsette grensene for Marka i selve loven, slik de hittil har vært trukket opp i kommunenes arealplaner. Dette til forskjell fra høringsutkastet sommeren 2007 som la opp til at markagrensen skulle fastlegges ved etterfølgende forskrift etter

særskilt høring i de berørte kommunene. Ikke alle kommunepolitikere har nok vært like glade for denne endringen. Loven følges av et digitalt kart "Markagrensen", datert 2. april 2009, som i detalj viser de endelige grensene. Men det åpnes for at markagrensen kan *justeres* ved etterfølgende Kgl. forskrift. Den enkelte kommune, og andre, vil kunne ta initiativ til grensejusteringer. Det vil kunne bli tale om både innskrenkninger og utvidelser av grensen.

Hva som vernes, tillates og ikke tillates

Formålet med loven er *å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett, og å sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner*. Her gjorde Stortinget en liten endring i departementets utkast ved at *idrett* i utgangspunktet ble likestilt med friluftsliv og naturopplevelse. Praktisk sett vil nok ikke endringen bety så meget, for i Stortinget ble det gjort klart at det skal være tale om idrett som naturlig kan innpasses i Marka og som ikke vil komme i konflikt med hensynet til friluftsliv og naturopplevelse. Fotball- og friidrettsarenaer nevnes som anlegg vi ikke skal få, likeså anlegg for motorsport eller nye skytebaner. Markastuer og enkle overnattings- og serveringssteder for allmennheten vil derimot bidra til å fremme friluftsliv og naturopplevelse. Utbygging til kommersielle formål vil ligge utenfor. Vurderingen av hva som kan innpasses i Marka vil måtte variere med hvor i Marka anlegget skal bygges og hva som er i området fra før, påpeker stortingsflertallet. Større anlegg vil lettere la seg innpasse i ytterkantene enn dypt inne i Marka.

Forvaltningen av markaloven

Lovformålet vil være styrende for de myndigheter som skal forvalte markaloven og for alle enkeltvedtak som kan eller skal treffes på grunnlag av den. Dette søker loven å sikre på ulike måter. Kommunene skal fortsatt være planmyndighet, men *kommunenes arealplaner* som vedrører Marka skal stadfestes av Miljøverndepartementet som skal påse at de er i samsvar med lovens formål og kan gjøre de endringer som anses nødvendige.

Det etableres innenfor markagrensen et alminnelig forbud mot bygge- og anleggstiltak. Loven viser her til plan- og bygningslovens definisjon av "tiltak". Forbudet omfatter f.eks. ikke vanlig vedlikehold av bygninger.

Kommuneplanene kan åpne for bestemte kategorier av tiltak, nemlig:

- 1) Tiltak i landbruk
- 2) Stier og løyper
- 3) Idrettsanlegg "som kan innpasses innenfor lovens formål"

- 4) Offentlige infrastrukturanlegg - som veier, jernbane, dammer, kraftledninger, etc.

Hvilke prosedyrer og tillatelser som kreves for å iverksette de ulike tiltak, f.eks. byggetillatelse, reguleringsplan, vil innenfor Marka - som ellers - bero på plan- og bygningslovgivningens regler. Ansvarlig myndighet vil da vanligvis være vedkommende kommune, som vil ha å påse at tiltaket oppfyller markalovens formål og vilkår.

Kommunene vil ha en viss myndighet til å gi *dispensasjon* fra markalovens bestemmelser, men dette forutsettes å være en snever unntaksregel, en "sikkerhetsventil". Fylkesmannen i Oslo og Akershus skal være *klageinstans* for alle kommunenes vedtak etter markaloven, uansett hvor de er truffet. Ved dette har lovgiverne ønsket å nå et vesentlig mål: En enhetlig og langsiktig forvaltning av lovens regler. Organisasjoner som har friluftsliv, idrett, naturvern eller kulturnvern som formål er tilsagt klagerett over vedtak som fattes i kommunene. At *berørte* organisasjoner også skal *varsles* om slike vedtak, er ikke uttrykkelig sagt, men her har Miljøverndepartementet nå i brev til kommunene og fylkene presisert at kommunene bør sørge for å sende kopi av alle kommunale vedtak etter markaloven til de organisasjoner som har formål som nevnt. Dette må jo også følge av kravene til forsvarlig offentlig saksbehandling.

Stier og løyper

For etablering av nye *stier og løyper* i Marka kreves tillatelse fra kommunen, og for "større løyper" også reguleringsplan etter plan- og bygningsloven. Hva som er "større løype" defineres ikke i loven, men under lovbehandlingen ble det fastslått at i alle fall anlegg av løypetraseer som medfører terrenginngrep i form av sprengning eller masseforflytning som hovedregel vil kreve reguleringsplan. En slik offentlig planprosess vil sikre at alle berørte interesser – f.eks. at naturmangfoldet og kulturminnene i Marka ikke skal skades – kan bli tatt hensyn til. Tvil om løypeanlegget nødvendiggjør reguleringsplan skal kunne kreves avgjort av Fylkesmannen. Nærmere bestemmelser om anlegg, rydding, merking og preparering av stier og løyper vil kunne fastsettes av departementet ved særskilt forskrift.

Motorferdsel og bruk

Motorferdsel i Markas utmarksområder (i motsetning til innmark) og vassdrag er som en hovedregel forbudt, med en del nærmere angitte unntak for ferdsel som anses nødvendig. Unntakene sammenfaller langt på vei med dem som gjelder etter vår alminnelige lovregulering av motorferdsel i utmark. Derimot

begrenses ikke bruken av motorkjøretøy på de private skogsveiene i Marka. Dette mente departementet at det i dag ikke er behov for. Men departementet har fått en begrenset adgang til *ved forskrift* å fastsette regulerende bestemmelser for slik ferdsel.

Miljøverndepartementet vil ved forskrift også kunne fastsette nærmere bestemmelser om *hensynsfull bruk* av Marka. Formålet vil, sier loven, være å bevare og utvikle et godt forhold mellom Markas brukere innenfor friluftsliv, idrett, næringsutøvelse, hytteiere og fastboende.

Vern av "friluftslivsområder"

Loven gir Kongen, dvs. Regjeringen, adgang til å vedta vern av enkelte områder "som på grunn av naturopplevelsverdier har særskilte kvaliteter for friluftslivet" og å fastsette bestemmelser om bl.a. skogskjøtselen i slike områder. Det er NOA's "eventyrskoger" loven her har i tankene! Men vilkårene for å etablere et slikt vern vil være strenge og "terskelen" skal ligge høyt. Departementet regner med at verneområdene vil komme til å omfatte bare ca. 1 % av det samlede skogareal i Marka.

Skogbruket og markaloven

Bortsett fra i "friluftslivsområdene" er *skogbruket* holdt utenfor markalovens verneregler. Anstrengelsene fra NOA og andre for å få skogbruket inn i loven førte altså ikke frem, og skogsdriften vil fortsatt være regulert ved "markaforskriften" i medhold av skogbruksloven. Men, det blir lovet en ny gjennomgang av gjeldende markaforskrift "med sikte på en

tilpasning til regjeringens samlede markapolitikk". Dette arbeidet skal nå være i gang i Landbruksdepartementet. Dessuten skal også klagebehandlingen for kommunale vedtak etter skogbruksforskriften som gjelder Marka, samles hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Markarådet

Miljøverndepartementet kan oppnevne et eget råd for markasaker som skal arbeide for å fremme formålet med loven og som skal kunne ta opp saker som vedrører Marka. Det vil da bli bestemt hvorledes rådet skal sammensettes og hvilke arbeidsoppgaver det skal ha. Det forutsettes at sammensetningen skal "gjenspeile flerbruksprinsippet" ved at rådet skal ha representasjon fra både myndigheter og organisasjoner som har interesser i Marka. Friluftslivs- og naturvernorganisasjonene skal alltid være representert. Det gjenstår nok å se hvilken betydning et slikt råd vil kunne få.

Marka vernet for all fremtid?

Vil vi markavennene nå kunne regne med at Marka vil være vernet for fremtidige generasjoner, slik jubelropene har lydt? Tja, vil artikkelforfatteren si. En lov kan oppheves, og den kan endres. Viktigst vil det nok være at de myndigheter som er satt til å forvalte markaloven og som har fått ganske vide fullmakter, også følger opp intensjonene. Loven etablerer i det minste *grunnlaget* for et enhetlig og langsiktig vern av Marka. Men et årvåkent *vakthold* fra naturvernets og friluftslivets side vil det nok fortsatt være behov for!

STILLING LEDIG SOM SEKRETARIATSLEDER

Naturvernforbundet i Bærum søker ny sekretariatsleder fra våren 2010. Sekretariatslederen har en meget sentral posisjon i lokallagets daglige drift. Stillingen eigner seg utmerket for en natur- og miljøinteressert hjemmeværende person som gjerne kan være pensjonist. Arbeidet består i hovedsak i å ta seg av innkommende og utgående post, sende møteinnkallinger, skrive møtereferater, drifte lokallagets arkiv, stå for diverse innkjøp, administrere inntektsbringende dugnader samt noe korrespondanse.

Søkere må selv disponere PC og ha daglig tilgang til E-post og Internett.

Med stillingen følger en økonomisk godtgjørelse.

For nærmere opplysninger om stillingens innhold og betingelser – kontakt styreleder Finn Otto Kvillum på tlf 67 54 23 75, alt. 905 79 532 eller leder av valgkomiteen Torbjørn Endal tlf 918 61 300

Send en kortfattet søknad med noen ord om deg selv til:

Naturvernforbundet i Bærum
Postboks 252
1319 Bekkestua

E-post adresser: ott-kvil@online.no
og torbjorn.endal@vetinst.no

Per har sommerfugler som sin store hobby og kunne som nyinnflyttet til Bærum for en del år siden neppe vært heldigere med valg av bosted. I nærområdet oppdaget han et eventyrlig antall og mangfold av disse fantastiske skapningene. Dette var som skapt for ytterligere studier. Men – mørke skyer kom til syne i horisonten. Det ble nemlig lansert en plan om å bygge ned et relativt stort landsbruksområde i nærheten til avfallsbasert industri. Hvordan kunne man få stoppet denne trusselen mot det rike biologiske mangfoldet på stedet?

Dokumentasjon av det biologiske mangfoldet

Han kontaktet Naturvernforbundet i Bærum (NiB) for å høre om de kunne tenke seg et samarbeid. NiB var positive og dermed var samarbeidet et faktum. NiB søkte om og fikk innvilget kommunale midler til en kartlegging av sommerfuglartene i Isi området og utarbeidelse av en rapport som dokumenterte det økologiske samspillet mellom vegetasjonen og sommerfuglene.

Uovertruffent resultat

Bortimot 800 forskjellige sommerfuglarter ble registret, hvorav ca 50 av artene var rødlistet. Dette var et meget arbeidskrevende og

Per Seglen har kartlagt de unike biologiske verdiene i Isi-området. Hans store innsats for å bevare området gjorde ham høyst fortjent til NiB's miljøvernpris.

Per Seglen fikk NiBs miljøvernpris for 2008

Av Terje Sørensen

nitid prosjekt som i sin helhet ble utført av Per Seglen. Til overmål ble dette arbeidet året etter fulgt opp med en fullstendig kartlegging av trær, busker og blomsterplanter i det samme området. Rapporten bekreftet med all tydelighet at området har et rikt botanisk mangfold med en rekke truede vegetasjonstyper. Hva ble så rapportene brukt til? Jo, med NiB som arrangør presenterte han rapportenes innhold på en eminent måte. Dette ble ikke minst en læringsprosess for våre lokale politikere og ansatte i kommuneadministrasjonen. Det hele endte med at den nevnte utbyggingsplanen ble skrinlagt og aktiviteten lagt til et område som i mange år har vært

brukt til kommunale tekniske tjenester og industriell virksomhet. (Isi Miljøpark)

Spydspiss og brobygger

Per Seglen har bred utdannelse i biologi med zoologi som hovedfag og er i dag professor og forsker i cellebiologi ved Rikshospitalet. Gjennom sin store lidenskap og sin brede faglige bakgrunn har han dokumentert at Bærum har et unikt biologisk mangfold, og har synliggjort dette for kommunens politikere på en fremragende måte. Han har derved bidratt til at Naturvernforbundet i Bærum er blitt en enda mer respektert organisasjon.

Naturmangfoldloven – en gavepakke til naturen og menneskene

Av Elen Margrethe Søreide Lie

Stortinget vedtok 19.06.09 en ny omfattende lov, Naturmangfoldloven. Loven er gjeldende fra 01.07.09 og erstatter Naturvernloven av 1970.

Hva er naturmangfold?

Norge er et land med svært stor variasjon i geologi og klima. Det har gitt landet en mengde ulike landskapstyper. Her finnes alpine fjellandskaper, furete fjordlandskaper, høyfjellsvidder, en variert kyst med lyngheier, klipper og langstrakte sandstrender. Vi har våtmarker, skoger, vassdrag, frodige kulturlandskaper og mye, mye mer. I alle disse landskapstypene finner vi særegne naturtyper som dammer, deltaer, kalkfusruskog m.m., dvs. en mengde varierte økosystemer. Artene som inngår naturlig i et økosystem er nøye tilpasset hverandre og områdets klima og grunnforhold. Artene i et upåvirket økosystem lever i et finstemt og balansert samspill. De lever av og for hverandre, og alle har en funksjon i samspillet.

Norge har et rikt naturmangfold som følge av den store variasjonen i geologi og klima, landskapstyper, naturtyper og stedstilpassede dyre- og plantearter.

Naturmangfoldet er livsviktig

Naturmangfoldet er i ytterste konsekvens en forutsetning for menneskenes eksistens. Fra en frisk og sammensatt natur med høy biodiversitet henter vi nemlig alt det grunnleggende vi trenger for å leve; mat, vann, klær, bygningsmaterialer og medisiner. En kompleks og variert natur er dessuten mye bedre rustet til å takle menneskeskapte påvirkninger som forurensning og klimaendringer. Et rikt naturmangfold gir menneskene trygghet, forutsigbarhet og helsebringende rekreasjon.

Trenger vi naturmangfoldloven?

Samfunnet har utviklet seg mye, til dels dramatisk, spesielt de siste 50 årene. Norges natur trues i dag bl.a. av menneskeskapte klimaendringer, forurensning og miljøgifter, overbeskatning av kommersielt viktige arter, utsetting og inntrenging av fremmede arter, samt arealforbruk og oppdeling av arters leve-

områder. Den omfattende fragmenteringen av naturen medvirker til at arter forsvinner.

Stortinget bestemte i 2003 at tapet av arter i norsk natur skal stanses innen 2010. Det var derfor behov for en mer stringent lov. Naturmangfoldloven vil kunne gjøre det mer realistisk å nå målet om å bevare Norges gjenværende arts mangfold.

Lovens formål, innhold/virkeområder og begrensninger

”Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur”

Når natur er truet, har myndighetene nå plikt og hjemmel til å gripe inn. Stedegne planter og dyr skal sikres med levedyktige bestander gjennom bevaring og bærekraftig forvaltning av leveområdene. Variasjonen av naturtyper og landskap skal opprettholdes, og inngrep i truede naturtyper skal unngås. Det vektlegges at høsting av naturressurser ikke skal medføre at arter og bestander utryddes eller trues. Naturmangfoldloven blir også et viktig verktøy mht. å fjerne arter som ikke naturlig hører hjemme i norsk natur, og som gjør skade på økosystemene. (Et eksempel fra Bærum er kjempebjørnekjeks).

Forvaltningen av norsk natur skal heretter skje på et vitenskapelig grunnlag og med et langsiktig bærekraftig perspektiv. Loven inneholder kapitler som tar for seg følgende temaer:

- Bestemmelser om bærekraftig bruk.
- Artsforvaltning
- Fremmede organismer
- Områdevern
- Utvalgte naturtyper
- Tilgang til genetisk materiale.
- Myndighet, tilsyn
- Håndheving og sanksjoner, erstatningsregler

Loven gjelder for hele Norges fastland inkludert ferskvannssystemene og ut til grensen for sjø-

Dam ved Jærdarkollen på Slependen med et rikt arts mangfold. Kommunen er i ferd med å regulere dammen og området omkring til spesialområde naturvern. Foto: Terje Jacobsen

territoriet, dvs. 12 nautiske mil fra land. Sistnevnte er en svakhet ved loven idet oljeindustrien dermed ikke må forholde seg til regelverket. Loven er dessuten avhengig av at det bevilges midler til kartlegging, registrering, forskning og overvåkning.

Utvalgte naturtyper og bærekraftig bruk

Naturmangfoldloven opererer med "utvalgte naturtyper". Dette utgjør et helt nytt virkemiddel i norsk naturforvaltning. Den peker på at noen typer natur trenger å tas spesielt hensyn til, f. eks naturtyper med et stort biologisk mangfold, eller naturtyper der det befinner seg sjeldne, utrydningstruede og/eller vernede plante- og dyrearter. Vi har nå for første gang, fått felles regler for forvaltning av natur **utenfor** verneområdene.

De nye reglene i naturmangfoldloven vil bidra til å konkretisere hva bærekraftig bruk faktisk skal innebære.

Loven kan leses i fulltekst på siden:

<http://www.lovdata.no/all/hl-20090619-100.htm>

Bærums ansvar

Bærum har en svært gunstig kombinasjon av godt klima, næringsrik jord og mineralrik berggrunn. Derfor er Bærum en kommune med gode jordbruksforhold, mange ulike naturtyper, rike økosystemer, og derav et stort biologisk mangfold. Mye av dette er blitt borte som følge av en omfattende nedbygging og fragmentering av store arealer. Det er på tide at bremsene settes på.

Den nye naturmangfoldloven gir helt nye muligheter til å kunne forvalte den norske og kommunale natur- og kulturarven på en bærekraftig måte, slik at våre etterkommere får overta det de har krav på. Vi forventer at Bærum tar sin del av det globale og nasjonale naturforvaltningsansvaret!

Vellykket kulturminnearrangement på Store Stabekk gård

Av Finn Otto Kvillum

Bærum kommune gjennomfører og markerer i kulturminneåret 2009 med et kulturminnearrangement i hver måned. Søndag 18. august var turen kommet til Store Stabekk gård. Godt over 200 fremmøtte storkoste seg i det strålende været og ble oppstemt over det de fikk se. Jordene på Store Stabekk trues av nedbygging.

Trine Bendixen, kultursjef i Bærum kommune, åpnet arrangementet med å fortelle om kulturminneåret 2009 før hun ga ordet til leder i Naturvernforbundet i Bærum, Finn Otto Kvillum, som holdt velkomst-talen. Deretter fortalte Mona Lorang Haaverstad om gården og dens plass i lokalsamfunnet. Mest fortalte hun naturlig nok om gårdens historie etter at hennes oldefar Peter Lorang kjøpte den i 1874.

Boligene og bygningene forteller historien

Etter Monas orientering var det omvisning på gården med henne selv og mannen Sven Haaverstad som guider. Bortsett fra den flotte dukkestuen fra 1880, og til en viss grad låven, er alle gårdens bygninger restaurert. På rundturen fikk deltakerne se gartnerboligen, der sangeren og revyskuespilleren Jens Book-Jenssen vokste opp, hovedbygningen med de vakre stuene og den gedigne spisestuen som naturlig midtpunkt, og sveiserboligen som var i så dårlig forfatning før restaureringen at den like gjerne kunne blitt revet. Og innimellom var det omvisning på stabburet, vognskjulet med gammel redskap, og i den såkalte rulleboden med de gamle utedoene. En titt inn i det gamle fjøset fra omkring 1670 ble det også. Etter omvisningen bød Mona og Sven på kaffe og kaker.

Hvorfor Store Stabekk gård?

Representanter for Naturvernforbundet i Bærum var til stede på et innspillmøte høsten 2008 og talte der varmt for at Store Stabekk burde være ett i serien av kulturminner som skulle markeres i kulturminneåret i Bærum. Tilfredsheten var derfor stor i våre rekker da kommunen med Trine Bendixen i spissen godtok forslaget.

Det var ikke for ingenting at vi brant for å få synliggjort Store Stabekk gård. Dette fremgår da også tydelig av Finn Otto Kvillums velkomsttale som vi her gjengir det meste av:

Hvorfor foreslo Naturvernforbundet Store Stabekk? For det første fordi vår formålsparagraf sier at vi skal arbeide for å bevare Bærums opprinnelige landskapskarakter best mulig, herunder kulturlandskapet og dyrket mark. For det andre at jordene på Store Stabekk trues av nedbygging ved at familien utenom hjemmels-haverne og driverne Mona Lorang Haaverstad og hennes mann Sven Haaverstad har sendt som innspill til kommuneplanens arealdel forslag om å omdisponere jordene til boligområde.

Forslaget hevdes å sikre vern av området og det er i planene lagt inn et relativt stort grøntområde til allment bruk. Jeg bare spør: Er det vern å bygge boliger på dyrket mark og vil et tilrettelagt grøntområde nødvendigvis gi større opplevelser for allmennheten enn at den år etter år får nyte synet av spirende korn og bølgende åkrer?

Rådmannen konkluderer riktignok med at det ikke åpnes for omdisponering til boligformål i denne rulle-ring av kommuneplanens arealdel, men kommune-styret har siste ordet. Om nåværende kommunestyre følger Rådmannens innstilling, er det intet i veien for at et kommunestyre ved en fremtidig rullering kan åpne for utbygging. Jeg mener det er meget viktig med et nei nå fordi det sannsynligvis blir vanskeligere og vanskeligere å få gjennomslag for å bygge ned dyrket mark.

Mona guider foran gartnerboligen med hovedhuset i bakgrunnen.

Foto: Jan Schwencke

Så til de fantastiske bygningene på Store Stabekk: Full av respekt for gårdens historie har Mona og Sven pietetsfullt restaurert bygningene. Og alt har de bekostet selv uten ett øre i offentlig støtte! De dyrker jorda og ønsker å fortsette med det. Og sist, men ikke minst, deres barn er beredt til å fortsette i foreldrenes fotspor på Store Stabekk.

Gårdstunet på Store Stabekk er registrert som kulturminne og er regulert til spesialområde bevaring. Det er bra! Men hva med gårdens jorder, dens kulturlandskap? Vi vet at gårdstunet ikke hadde eksistert uten jordene, fordi jorda er grunnlaget for tunet. Og det er nettopp

ved å bevare begge deler at et fullverdig og helhetlig kulturmiljø blir ivaretatt og gårdens historie fremstår i sin fulle bredde.

Tillat meg derfor en appell til slutt: Vær med på å verne om Store Stabekk som et helhetlig kulturmiljø! Skriv debattinnlegg i Budstikka, ta kontakt med politikere og fortell dem at de er historieløse om de gir etter for forslaget om å bygge ned jordene. Bærum trenger ikke disse boligene. Bærum trenger å ta vare på sine historiske røtter. Dessuten plikter Bærum å ta vare på resten av sin dyrkede mark!

NiBs styre 2009

Fra venstre: Elen M. Søreide Lie (assosiert styremedlem), Eva Cappelen, Finn Hebbe Johnsrud, Finn Otto Kvillum (leder), Tomas Sydberger, Zsuzsa Fey, Terje Sørensen (styremedlem, kasserer og sekretariatsleder), Bjørg Petra Brekke

Har du lyst til å gjøre en innsats for barn og natur på Lilløyplassen Naturhus?

Smått om senn bygger vi opp en ressursbase for formidling av naturglede og -kunnskap på Fornebu. I samarbeid med Storøya grendesenter ønsker vi å styrke naturkunnskapen som en integrert del av undervisningen for barn på de lavere skoletrinnene.

Kan du tenke deg å bidra til denne prosessen på fritiden? Ikke nøl med å kontakte Torbjørn Endal tlf 918 61 300 eller via E-post torbjorn.endal@vetinst.no.

B

Returadresse:
Naturvernforbundet i Bærum
Pb. 252
1319 Bekkestua

